

Brief van Nederlandse Publieke Omroep
Datum: 19 april 2012
Onderwerp: Mediavoorziening voor Antillen

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
T.a.v. mw. J.M. van Bijsterveldt-Vliegenthart
Postbus 16375
2500 NJ 's-Gravenhage

Geachte mevrouw Bijsterveldt-Vliegenthart,

In onze brief van 11 januari 2012 hebben wij op uw verzoek een voorstel op hoofdlijnen ontwikkeld over het vanaf 2013 bij de NPO onderbrengen van de verzorging van Nederlandstalig radioaanbod voor de zelfstandige landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dit is in nauw overleg gebeurd met de collega's van de NTR, binnen de landelijke publieke omroep onder andere verantwoordelijk voor de programma's voor etnische en culturele minderheden. Ook heeft er over de richting van het voorstel regelmatig afstemming plaatsgevonden met de ambtenaren van uw departement.

Kern van ons voorstel is dat de NPO - in aanvulling op het nu al beschikbare media-aanbod van de Nederlandse landelijke publieke omroep in dit deel van het Koninkrijk - bereid is een actieve rol te spelen in het beschikbaar stellen van (onderdelen van) programma's van onze radiozenders aan de huidige partnerstations van RNW (en desgewenst ook aan andere radiostations).

We willen deze rol niet beperken tot een technische eenzijdige makelaarsfunctie, maar zo beleggen dat er zoveel mogelijk ook een wederkerige relatie kan ontstaan tussen omroepen in Nederland en omroepen in de Caraïben. Vandaar de keuze voor onderbrenging bij de NTR, een omroep met een wettelijke taak op dit gebied, met de nodige relevante expertise (o.a. op dit moment bij het radioprogramma "Dichtbij Nederland"), die al langer redactioneel samenwerkt met de huidige Caribische redactie van RNW. In een journalistiek-programmatische omgeving dus, waar de diverse activiteiten rondom de Antillen kunnen samenkomen en waar er ook een samenhang met de andere delen van het Koninkrijk kan ontstaan, vooral met de partnerstations.

Dit overigens in nauwe afstemming met de NOS, die zich al in een vroeg stadium bereid heeft verklaard programmamateriaal beschikbaar te stellen en die zeer geïnteresseerd is in mogelijke vormen van samenwerking (de NOS maakt nu bv. ook al gebruik van een RNW-correspondent op Curaçao).

Wij hebben binnen het beperkte budget gezocht naar een benadering die aansluit bij de beleidslijnen van het Kabinet. Het doet ons deugd te kunnen constateren dat dit inderdaad het geval blijkt en dat u ons nu verzoekt onze ideeën nog enigszins nader uit te werken.

Hierbij zullen wij tevens trachten de opvattingen van het Parlement (zoals die tot uiting kwamen in het wetgevingsoverleg van 2 april jl.) en de signalen uit Caribisch Nederland te betrekken.

In ons voorstel op hoofdlijnen en de toelichtende brief van 11 januari jl. hebben wij u als voorlopige indicatie een bedrag gemeld tussen de € 200.000 en € 250.000 (met als uitgangspunt dat het hier additionele financiering betreft). In het wetgevingsoverleg heeft u nogmaals duidelijk gemaakt dat de financiële ruimte voor dit project bijzonder beperkt is. In overleg met uw departement zijn wij zo vrij geweest in bijgaande nieuwe versie van het voorstel uit te gaan van de beschikbaarheid voor deze voorziening van

€ 300.000 (prijspeil 2012) - vooral om de lokale aanwezigheid iets te versterken. Het blijft echter een ontwerp op hoofdlijnen. Zodra wij van u definitief het groene licht krijgen, zullen wij het project verder concreet invullen en van een gedetailleerde begroting voorzien. Binnen het gegeven budget.

Het moge duidelijk zijn dat het in vergelijking met de huidige activiteiten van RNW, ook met het nu begrootte, iets uitgebreidere budget, om een relatief bescheiden voorziening zal blijven gaan. Dit hangt natuurlijk ook samen met de keuze van het Kabinet voor informatieverstrekking enkel in de rijkstaal Nederlands. Wij beseffen dat dit voor grote delen van de bevolking op de zes eilanden niet hun eerste taal is en dat de meeste media zich daar (ook) van het Papiaments en Engels bedienen. Het verzorgen van programma's in die talen zou overigens ook niet aansluiten bij de wettelijke opdracht van de NPO.

Toch zijn wij er van overtuigd dat het met de beperkte middelen mogelijk moet zijn een meerwaarde te bieden, zowel voor de luisteraars van de partnerstations als indirect voor de wederzijdse informatievoorziening tussen de eilanden en daarmee voor de journalistieke infrastructuur. Het zal daarbij vooral een aanvulling betreffen op het eigen media-aanbod op de diverse eilanden (én op de diverse Nederlandse media die nu al via satelliet, kabel of internet beschikbaar zijn), met onderwerpen die aansluiten op de behoeften en wensen van de burgers van dit deel van ons Koninkrijk. Daarnaast zal de samenwerking met NTR en NOS ook kunnen bijdragen aan een ruimere aandacht in Nederland voor de ontwikkelingen in de andere delen van het Koninkrijk – niet alleen bij de substantiële groep Nederlanders die daar hun met wortels hebben of er anderszins nauwe banden mee hebben. Ten slotte achten wij het mogelijk dat het project, door de betrokkenheid van beide omroepen, zich op termijn van voornamelijk radio zou kunnen ontwikkelen naar multimedia. Mede hierom willen wij voorstellen om de nu voorgestelde werkwijze na een drietal jaar te evalueren.

Wat de personele invulling betreft herhalen wij onze eerdere opmerking dat wij nota hebben genomen van het door u geformuleerde principe 'personeel volgt werk'. Bij het vinden van de kwalitatief beste kandidaten zal dan ook het uitgangspunt zijn dat wij ons allereerst richten op collega's in dienst van of met een contract met RNW.

Natuurlijk zijn wij graag bereid tot een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Ruurd Bierman

Raad van Bestuur

Kopie aan: RNW, NOS, NTR

Voorstel vanuit NTR

Waarom is berichtgeving over de Antillen nodig?

Door de staatkundige hervormingen is de positie van de verschillende eilanden t.o.v. Nederland veranderd op 10 oktober 2010. Dat leidt tot allerlei nieuwe ontwikkelingen, conflicten, veranderende verhoudingen tussen “Eilanders” en “makamba’s” en dus tot nieuws. Een concreet en recent voorbeeld. Op Bonaire is een grote supermarkt in betalingsproblemen gekomen. Die supermarkt gaat onder de veilinghamer omdat het bedrijf zijn belastingschulden niet kan betalen aan de Nederlandse staat. Sinds 10-10-10 zit er immers een andere belastingdienst op het eiland, namelijk de Nederlandse belastingdienst. En dus moet er belasting betaald worden.

Berichtgeving voor de doelgroep op de Antillen

Nederlandse politieke besluitvorming kan grote gevolgen hebben voor de bevolking van de verschillende eilanden. Dus nieuws wat daar mee te maken heeft, is rechtstreeks van invloed op hun leven.

Ook voor de Nederlanders op de verschillende eilanden is dergelijk nieuws nu en in de toekomst van groot belang. Het nationalisme op de Antillen groeit en de verhouding tussen de lokale bevolking en de Nederlandse immigranten dreigt daardoor slechter te worden. Politieke besluitvorming in Nederland kan die verhouding nog verder onder druk zetten. Het is daarbij van belang dat er niet alleen nieuws gemaakt in Hilversum en omstreken te horen is, maar (op beperkte schaal) ook nieuws dat op een onafhankelijke manier gemaakt wordt op de Antillen zelf door Antilliaanse journalisten.

Nederlandse media beschikbaar op de Antillen

Via internet, kabel en satelliet zijn uitzendingen van Nederlandse radio- en tv-stations ook te volgen op de Antillen. Zo zijn alle radiokanalen van de **landelijke publieke omroep** via het internet te ontvangen. Dit geldt ook voor een (groot deel van) Uitzending Gemist en natuurlijk ook voor de websites. BVN-TV (met acht uur dagelijks nieuwe programma's van Nederland 1, 2 en 3, plus vier uur van de twee VRT-kanalen) is op alle zes eilanden free-to-air te ontvangen. Daarnaast wordt BVN-TV via elf maatschappijen ook op alle zes eilanden via de kabel (of daarmee vergelijkbare infrastructuur) doorgegeven. Voor in ieder geval twee TV-stations gelden verder afspraken over de heruitzending van bepaalde BVN-programma's via de eigen zenders (m.n. van NOS en NTR). Ook worden Nederland 1, 2 en 3 en de zeven landelijke publieke radiozenders sinds een paar jaar integraal doorgegeven door vijf maatschappijen (vooral nog alleen op de Benedenwindse eilanden).

Hoe uitgebreid ook, deze uitzendingen en websites zijn in eerste instantie gemaakt voor het publiek in Nederland.

RNW maakt specifiek voor de Antillen, met een redactie in Nederland en op Curaçao, radio-items in het Nederlands (zes keer per week 30 minuten) en Papiaments (zes keer 20 minuten) en een website in beide talen. De radio-items kunnen door partnerstations geheel of gedeeltelijk worden gebruikt (evenals ander RNW-aanbod in het Engels). Het accent ligt op nieuws uit de Antillen en uit de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, naast internationaal nieuws, algemeen nieuws uit Nederland, sport, een krantenoverzicht, etc.

Aan deze voorziening komt in 2012 een einde.

Berichtgeving voor de verschillende doelgroepen in Nederland

Antilianen in Nederland hebben over het algemeen nog steeds een grote binding met de Antillen, vanwege familierelaties maar ook vanwege mogelijke migratieplannen. Datzelfde geldt voor Nederlanders met familie of zakelijke belangen op de eilanden.

Nederlandse opinieleiders en beleidsmakers hebben belang bij en recht op informatie over de Antillen die rechtstreeks vanaf de bron komt: de eilanden zelf. Informatievoorziening waarbij rekening gehouden wordt met de lokale kennis en context.

Waarom coördinerende rol voor de NTR?

De beschikbaarheid van het media-aanbod van de landelijke publieke omroep in het niet-Europese deel van het Koninkrijk mag dan wel in de afgelopen jaren sterk zijn toegenomen, de berichtgeving over de Antillen (zowel ontwikkelingen daar

als ontwikkelingen hier) is niet toegenomen. Er wordt door de algemene media relatief weinig bericht over nieuwsfeiten op de Antillen en ook de Antilliaanse Nederlanders in Nederland kunnen nauwelijks rekenen op structurele mediabelangstelling. De gevolgen van politieke besluitvorming (daar en hier) voor de gewone burgers komen nauwelijks aan bod. Ook komen die gewone burgers zelden zelf aan het woord.

Er kan niet verwacht worden dat algemene media in de toekomst meer aandacht zullen gaan besteden aan deze letterlijk ver weg gelegen eilanden die zich zelden in het hart van het nieuws bevinden. Temeer daar de wereldwijde crisis en de eurocrisis in de komende jaren het nieuws in belangrijke mate zullen bepalen.

De NTR en voorheen de NPS heeft de afgelopen 17 jaar, een grote expertise opgebouwd als het gaat over de Antillen. Er zijn verschillende televisie series gemaakt, waaronder recentelijk de zesdelige serie Caribisch Nederland. Aangaande radio heeft natuurlijk jarenlang het programma Tambu van zich doen spreken en de laatste drie jaar heeft programma Dichtbij Nederland bijna dagelijks aandacht voor de ontwikkeling op de Antillen, met vaste correspondenten op de eilanden die dagelijks informeren over het plaatselijke nieuws. Die correspondenten hebben uiteraard hun eigen netwerk en gebruiken nieuws dat ze in de Nederlandse radio-uitzendingen melden, ook op lokale radiostations. In het programma wordt ook structureel aandacht besteedt aan de ontwikkelingen in de Antilliaanse gemeenschap in Nederland. Daardoor is de NTR met haar wettelijke taak op het gebied van de culturele minderheden ook bij uitstek de organisatie die deze berichtgeving over de Antillen in de toekomst kan verzorgen c.q. waar de medewerkers een omgeving vinden die hen stimuleert en waar ze journalistiek onafhankelijk hun werk kunnen doen. In deze omgeving kan het beschikbaar stellen van programma's van de Nederlandse radiozenders aan stations op de Antillen op een organische manier plaatsvinden.

Hoe moet deze informatievoorziening vorm krijgen?

Allereerst door Antilliaanse radiopartnerstations te voorzien van (onderdelen van) programma's van de Nederlandse publieke omroep. Dat betekent concreet:

- het opzetten, onderhouden en monitoren van een netwerk van radiopartnerstations;
- een inventarisatie van specifieke wensen van die stations;
- het organiseren van een attenderingsysteem voor relevante onderwerpen op de Nederlandse radio;
- het maken van afspraken en verder onderhouden van contacten met Nederlandse omroepen over het gebruik van audio materiaal;
- het opzetten (mogelijk zelfs verzorgen) en onderhouden van een infrastructuur voor de distributie van audio materiaal (*waarschijnlijk een verschuiving van de huidige satellietdistributie, naar distributie via het internet*).

Waar het berichtgeving op de Antillen betreft, kunnen lokale journalisten, indien nodig, ook de input gebruiken voor een vertaling van het nieuws naar het Engels of naar het Papiaments (de

letterlijke vertaalslag is echter een eigen verantwoordelijkheid). Radio-uitzendingen (en berichtgeving op het internet) zullen in het Nederlands plaatsvinden.

Door het opzetten van een netwerk met een coördinator in Nederland, een coördinator op de Antillen en twee journalisten op de eilanden zou bovenstaande informatievoorziening mogelijk moeten kunnen zijn. Daarbij zal de coördinator in Nederland er zorg voor dragen dat alle informatie op de publieke omroepen in Nederland verzameld wordt en doorgestuurd wordt naar de Antillen. Hij of zij kan ook zelf nieuws gaan halen of in overleg met zijn collega's bij de NTR reportages laten maken door verslaggevers die eerst in Nederland worden uitgezonden en later op de partner stations in de Antillen.

Naast de Nederlandse coördinator zal er ook op de Antillen een coördinator zijn, die zorgt dat alle beschikbare informatie bij de partner stations terecht komt. Verder kan ook deze coördinator zelf reportages maken of in overleg met de partner stations laten maken. Daarnaast komen er ook nog twee aparte journalisten (eentje op de bovenwindse eilanden en eentje op de benedenwindse), om zelfstandig reportages te maken en om content te genereren over de situatie op de Antillen. Zij zullen onafhankelijk werken en hun reportages aanbieden aan de partnerstations en aan omroepen in Nederland. Tenslotte zal er ook een internet site worden opgezet en onderhouden worden onder leiding van de coördinatoren die zowel info over de Antilliaanse gemeenschap in Nederland als info over de bewoners op de Antillen zal bevatten. Op die manier zou er op een adequate en positieve manier invulling gegeven kunnen worden aan de lokale nieuwsbehoefte. Daarbij is het van belang om te weten dat bij grotere nieuwsfeiten de coördinatoren in overleg met de omroepen in Nederland hulp kunnen bieden bij het maken van grote reportages zowel voor radio als voor televisie. Ook kan dit netwerk van vier journalisten (+ administratieve ondersteuning) ervoor zorgen dat de Antillen op de agenda in Hilversum blijven en is een dagelijkse nieuwsvoorziening op beperkte schaal georganiseerd. Dit netwerk kan tenslotte ook hulp bieden bij

het maken van eventuele programma's over de Antillen op de publieke omroepen en eventueel in samenwerking met de stations op de Antillen.

In overleg met NOS is daarbij ook afgesproken dat het nu opgezette netwerk ondersteuning kan bieden aan een NOS verslaggever die reportages gaat maken op de Antillen. Verder kan de coördinator ook eventueel zorg dragen voor reportages gemaakt op de Antillen die gebruikt kunnen worden door NOS nieuws.

Personele invulling

1. **Een coördinator in Nederland**, die in dienst is van de NTR. Die coördinator zal rechtstreekse lijnen hebben met de verschillende redacties van de NTR en van andere publieke omroepen. Op die manier kunnen algemeen nieuws en relevante onderwerpen met nieuwsfeiten over de Antillen, over Antillianen in Nederland en over politieke besluitvorming in zowel Nederland als op de Antillen terecht komen bij de verschillende partnerstations in De West (en op een speciale website). Daarnaast kan deze coördinator bij grote nieuwsfeiten ook de omroepen en de NOS voorzien van informatie of – indien nodig – van kant en klare onderwerpen. Verder kan hij als intermediair optreden, die redacties van publieke omroep bij staat als ze aandacht willen besteden aan de Antillen of als ze overzee onderwerpen willen maken. Daarnaast zorgt deze coördinator er voor dat (onderdelen van) programma's van publieke Nederlandse radiozenders aan de huidige partnerstations van RNW (en desgewenst ook aan andere radiostations), ter beschikking worden gesteld.

2. **Een fte journalist/coördinator op de Antillen** (evt. te verdelen over twee personen), met parttime administratieve en multimediale ondersteuning, die via lokale nieuwsmedia (radio, tv, kranten en correspondenten) de coördinator in Nederland permanent van relevant nieuws en achtergrondinformatie voorziet. Hij/zij zorgt ervoor dat de partnerstations (en eventuele ander media) op de eilanden materiaal uit Nederland kunnen gebruiken. Hij/zij zorgt er eventueel ook voor dat programmamateriaal van de Antillen in Nederland gebruikt kan worden. Hij/zij wordt

daarbij ondersteund door **twee redacteurs/verslaggevers op freelance basis** (zoals eerder gezegd één voor de bovenwindse eilanden; één voor de benedenwindse eilanden), die radio-onderwerpen kunnen aanleveren die gebruikt kunnen worden door de Antilliaanse en Nederlandse omroepen. Onderzocht moet nog worden welke combinaties van functies mogelijk zijn.

Wat de personele invulling betreft, heeft de Minister het principe 'personeel volgt werk' geformuleerd. Bij het vinden van de kwalitatief beste kandidaten zal het uitgangspunt dus zijn dat we allereerst zullen kijken naar collega's die in dienst zijn van of met een contract met RNW.

Financiën

Het Ministerie van OCW stelt voor deze Caribische voorziening op jaarbasis een (additioneel) **budget van € 300.000** beschikbaar. Hieruit zullen de kosten voor de standplaatsen in Hilversum en op de Antillen moeten worden vergoed, incl. bureaunkosten, incidentele reiskosten, de salariskosten voor coördinator en de correspondenten/verslaggever en tenslotte ook de kosten voor de technische infrastructuur van de distributie.

Zodra er groen licht is van de minister van OCW voor het opzetten van een dergelijke voorziening, zal er een gedetailleerd budgetplan worden opgesteld, waaruit ook zal moeten blijken in hoeverre de hierboven geschetste invulling van de activiteiten mogelijk is voor een bedrag van (om en nabij) € 300.000. Hierover zal t.z.t. overleg nog plaats vinden met het ministerie.

Over de **start** van de activiteiten zal nader overleg moeten worden gepleegd.